

"Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos (...)" Art. 1 de la Declaración Universal de los DD HH
"Tots els éssers humans naixen lliures i iguals en dignitat i drets (...)" Art. 1 de la Declaració Universal dels DD HH

Queixa	2303741
Matèria	Educació
Assumpte	Falta de resposta: centre docent.
Actuació	Resolució de consideracions a l'Administració

RESOLUCIÓ DE CONSIDERACIONS A L'ADMINISTRACIÓ

1 Antecedents

D'acord amb la normativa que regeix el funcionament d'aquesta institució, la persona promotora de la queixa, membre de l'AMPA del CEIP Elías Tormo d'Albaida, va presentar el 07/12/2023 un escrit en el qual ressenyava la demora a donar resposta a la denúncia formulada per l'AMPA davant l'Ajuntament per la falta de neteja en el centre escolar.

Admesa a tràmit la queixa, d'acord amb el que preveu l'art. 31 de la Llei 2/2021, de 26 de març, de la Generalitat, del Síndic de Greuges, aquesta institució va sol·licitar en data 13/12/2023 a la corporació local que, en el termini d'un mes, remetera un informe detallat i raonat sobre els fets que van motivar l'obertura de la queixa i, en particular, sobre els aspectes següents:

1. Mesures adoptades per la corporació local davant la denúncia "de la falta de neteja" en el centre formulada per l'AMPA.
2. Causes que han justificat no donar resposta a l'escrit formulat de data 04/10/2023.
3. Previsió temporal concreta per a donar resposta.

En l'esmentat acord d'inici se li indica que tots els escrits i les comunicacions que ens remeta referents a aquesta queixa han d'estar redactats en valencià, atès que, en compliment de l'art. 31.2 de la nostra llei, es traslladen a la persona interessada, qui té dret a rebre les comunicacions i els escrits en versió original i en la llengua oficial que ha triat.

En data 16/01/2024 va tindre entrada l'informe requerit a l'Administració local, informe redactat exclusivament en castellà, i en què s'assenyalava:

(...) PRIMERO.- El Alcalde que suscribe tomó posesión de su cargo el pasado día 2 de enero del año en curso en virtud de Moción de Censura aprobada en acuerdo plenario del meritado día.

Ante la multitud de asuntos pendientes de solucionar y tramitar nos pusimos a trabajar de forma inmediata desde el mismo día de la toma de posesión del cargo, tratando de enmendar en la medida de lo posible, y con la mayor celeridad, la situación de total y absoluta parálisis administrativa en la que se encontraba este Consistorio.

SEGUNDO.- Que es cierto que determinadas trabajadoras del servicio de limpieza de este Ayuntamiento están o han estado en situación de baja laboral, lo cual indefectiblemente ha provocado mermas en la prestación del servicio.

Que este nuevo equipo de gobierno ante la total pasividad mostrada por el anterior gobierno municipal y la parálisis en la que se encontraba el Ayuntamiento, ha tomado de forma inmediata carta en los asuntos más acuciantes y urgentes como sin duda lo son las problemáticas que afectan al CEIP Elías Tormo.

TERCERO.- Que la oferta pública de empleo para ejercicio 2023 del Excm. Ajuntament d'Albaida no ha podido ser aprobada hasta la fecha por falta de consenso con los Sindicatos más representativos, lo que impide la contratación de nuevo personal, cuestión sobre la cual nos encontramos en vías de una resolución satisfactoria.

CUARTO.- Que el actual equipo de gobierno se encuentra en la actualidad estudiando la vía de externalizar el servicio de limpieza para todos los centros educativos del municipio, dotando así de una solución definitiva a este problema y asegurando que no se vuelva a repetir en el futuro.

QUINTO .- Que la meritada solución ha ido comentada con los responsables del Centro en reunión mantenida recientemente con los mismos, y en la que se abordó tanto la queja que nos ocupa como la queja número 2302962 que asimismo ha sido ya contestada al Síndic de Greuges.

SEXTO.- Hago saber asimismo al Síndic de Greuges nuestro firme compromiso por una enseñanza de calidad y de Centros públicos educativos que cumplan con los cánones mínimos necesarios que redunden en una eficaz y óptima educación de nuestros más jóvenes: bastión y garantía de futuro de cualquier sociedad moderna (...).

Vam donar trasllat del contingut de l'informe a la persona promotora de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara escrit d'al·legacions, sense que ens conste que hi haguera realitzat cap observació.

2 Consideracions a l'Administració

Arribats a aquest punt, centrarem la present queixa en els següents pressupòsits de fet:

- Que l'AMPA del CEIP Elías Tormo va dirigir escrit en data 04/10/2023 i no consta que l'Administració local hi haja donat resposta expressa i directa.
- L'informe remés per l'entitat local està redactat exclusivament en castellà.
- Les obligacions de les corporacions locals en relació amb la conservació, el manteniment i la vigilància dels centres docents públics d'infantil i primària ubicats en els seus termes municipals.

Una vegada precisats els fets anteriors, procedim a resoldre la present queixa amb les dades que hi ha en l'expedient.

Aquest expedient es va iniciar per la presumpta inactivitat de l'Administració local, que podria afectar el dret a una bona administració (article 9 de l'Estatut) en el marc del dret a l'educació dels menors escolaritzats en el centre docent.

Entenem l'esforç que per a la seua Administració suposa donar resposta a totes les peticions que se li formulen. No obstant això, l'objectiu inicial de la nostra intervenció en la present queixa és aconseguir que es conteste expressament la sol·licitud directament a la persona interessada, AMPA centre docent públic.

I, en aquest sentit, hem de ressenyar que constitueix una competència essencial del Síndic de Greuges vetllar perquè l'Administració resolga expressament, dins del termini establert i en la forma corresponent, les peticions i els recursos que li hagen sigut formulats. El contingut de la resposta expressa és competència exclusiva de l'òrgan competent per a la seua emissió, i serà a partir d'aquesta quan els interessats puguin, efectivament, exercir els seus drets de recurs, i la resta de les institucions exercir les seues respectives competències.

No està en la nostra intenció servir de correu ni de bústia entre dues parts que per llei han de relacionar-se directament, i una d'elles obligada per la legislació a actuar sota normes de transparència i objectivitat.

Per si no és prou, l'Administració educativa ha d'emetre resposta expressa directament a la persona sol·licitant i contestar mitjançant un acte administratiu que permeta l'exercici del seu dret a la defensa o impugnació de l'actuació administrativa, o en el seu cas, les raons que impedeixen, dificulten o s'oposen al compliment del deure legal de l'Administració.

L'Administració està obligada a respondre al ciutadà que acudeix a ella, i ha d'oferir-li una resposta directa, ràpida, exacta i legal.

En aquest sentit, portarem a col·locació l'article 21 (Obligació de resoldre) de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques «L'Administració està obligada a dictar una resolució expressa i a notificar-la en tots els procediments, siga quina siga la seua forma d'iniciació», així com, l'article 11.1 de la Llei orgànica 4/2001, de 12 de novembre, reguladora del dret de petició.

Al seu torn, l'article 41 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (Dret a la bona administració) estableix que «Tota persona té dret que les institucions i òrgans de la Unió Europea tracten els seus assumptes de manera imparcial i equitativa i dins d'un termini raonable».

Considerem que la vigència de les disposicions analitzades imposa a les administracions un plus d'exigència a l'hora d'abordar l'anàlisi dels escrits que els dirigeixen els ciutadans i donar-los resposta, en el marc del dret a una bona administració.

1. Quant a l'informe remés per l'Administració, redactat exclusivament en castellà:

D'acord amb la nostra Constitució, el castellà és la llengua oficial de l'Estat. Totes les persones de nacionalitat espanyola tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la. Juntament amb això, disposa que les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives comunitats autònomes, d'acord amb els seus estatuts.

El nostre Estatut d'Autonomia estableix el deure de la Generalitat de garantir l'ús tant del castellà com del valencià i el dret de la ciutadania a dirigir-se a l'Administració valenciana tant en valencià com en castellà i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada (articles 6 i 9).

En aquesta línia, la Llei 4/1983, de 23 de novembre de 1983, d'ús i ensenyament del valencià, reconeix en els articles 11 i 13 el dret de les persones a triar la llengua de redacció dels documents públics, si bé, en qualsevol cas, podran ser redactats en les dues llengües.

El Síndic està sotmés en la seua actuació a la seua normativa específica (Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana i el seu Reglament d'organització i funcionament). La via formal que segueix aquesta institució estatutària d'autogovern valencià en la tramitació de les queixes no és un procediment administratiu. El Síndic no instrueix expedients administratius de la Llei 39/2015.

Les lleis 39 i 40/2015, d'1 d'octubre, s'apliquen al Síndic en els termes de les seues respectives disposicions addicionals cinquena i vint-i-dosena (Actuació administrativa dels òrgans constitucionals de l'Estat i dels òrgans legislatius i de control autonòmics); això és, en el marc dels principis de l'actuació administrativa continguts en aquestes.

Entre els principis esmentats, mereixen ser destacats els següents (articles 13 i 3, respectivament, de les lleis 39 i 40/2015 citades): facilitat de l'exercici dels drets, servei efectiu, claredat i proximitat a la ciutadania, agilitat dels procediments administratius i de les activitats materials de gestió, bona fe, confiança legítima i lleialtat institucional, eficiència en l'assignació i utilització dels recursos públics, cooperació, col·laboració i coordinació.

D'altra banda, el principi de contradicció aplicat pel Síndic en la seua actuació deriva de l'article 31.2 apartat 5 de la seua llei.

Aquesta contradicció es desenvolupa, lògicament, no entre el Síndic i la persona promotora de la queixa, sinó entre l'administració instructora (responsable de l'actuació qüestionada) i aquella. Així, la persona interposa la seua queixa, l'Administració exposa la seua posició en el seu informe i la primera presenta les seues al·legacions a aquest informe. L'Administració és l'única responsable de la seua decisió final. Quan no accepta les resolucions del Síndic, aquest trasllada a la persona tal posició, perquè la conega i adopte les mesures que considere pertinents (ex.: recursos administratius o judicials).

Les administracions públiques han de facilitar a les persones l'exercici dels seus drets (articles 13 i 53 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre). Entre aquests drets està utilitzar les llengües oficials en el territori de la seua comunitat autònoma, d'acord amb el que es preveu en la Constitució, en el nostre Estatut i en la resta de l'ordenament jurídic, que ha d'adaptar-se a les anteriors normes.

Així, per exemple, quan l'article 15.3 de la Llei 39/2015 (Llengua dels procediments) ordena de manera específica a l'administració instructora la traducció dels documents dirigits a les persones interessades que així ho sol·liciten en els casos regulats en tal disposició, s'ha de tindre present que aquesta administració instructora és lògicament l'autora de l'acte qüestionat per la persona. El Síndic, com hem exposat, no és administració instructora.

Quan són sol·licitats pel Síndic a les administracions instructoras, aquestes han de tindre present que, en contindre el posicionament de l'Administració i per a fer efectiu el principi de contradicció abans citat, tenen com a destinatàries últimes les persones que senten vulnerats els seus drets fonamentals o les seues llibertats públiques per la seua actuació.

A més, assenyalarem que l'article 29 del Reglament d'organització i funcionament del Síndic de Greuges, aprovat per Resolució de 16 de març de 2022 i publicat en el DOGV núm. 9306 / 25.03.2022, disposa:

La llengua de cada procediment haurà de ser l'elegida per la persona promotora de la queixa d'entre les dues oficials a la Comunitat Valenciana i s'establirà al principi del procediment. Serà la que caldrà utilitzar per a dirigir-se als subjectes investigats, i en la qual s'hauran d'emetre els informes i/o posicionaments, en compliment de les seues obligacions legals i de col·laboració amb el Síndic de Greuges en les seues investigacions, ja que seran remesos als interessats perquè en prenguen coneixement i per a possibles al·legacions.

Finalment, cal recordar que la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, estableix l'obligació de totes les autoritats amb representació pública, funcionaris i organismes oficials de la Generalitat a auxiliar el Síndic de Greuges en les seues actuacions. Aquest deure legal implica que aquell pot reclamar l'auxili de les administracions, incloent-hi les accions que permeten concloure la investigació com més prompte millor.

Tot això ens ha portat a requerir formalment la seua col·laboració en les nostres actuacions de manera que, com a administració instructora de l'expedient administratiu que conté l'actuació objecte de queixa, emetera els seus informes i/o posicionaments en la llengua triada per la persona promotora de la queixa, que era en aquest cas el valencià, en compliment de les seues obligacions legals de col·laboració amb el Síndic de Greuges en les seues investigacions. Un requeriment de col·laboració que és clar que en el cas que ens ocupa no s'ha complit.

2. En relació amb el compliment de les seues obligacions en l'àmbit escolar:

Cal recordar que la neteja dels col·legis públics és obligació dels ajuntaments valencians i és clar que l'activitat de neteja necessàriament ha de fer-se de manera que es permeta la prestació del servei educatiu en el centre docent.

Per tant, és competència de l'Ajuntament d'Albaida la conservació i el manteniment del centre escolar, així com les despeses de subministrament que es pogueren ocasionar per considerar-se despeses de manteniment.

Finalment, sense ànim de ser exhaustiu i per a donar suport a aquest recordatori d'obligacions legals municipals, hem de fer esment de:

- a) La disposició addicional quinzena de la Llei orgànica 2/2006, d'educació, que estableix aquesta competència com a municipal, per a centres públics d'educació infantil, d'educació primària o d'educació especial;
- b) L'article 25.n) de la Llei reguladora de les bases de règim local que estableix que el municipi exercirà en tot cas com a competències pròpies, en els termes de la legislació de l'Estat i de les comunitats autònomes, en les següents matèries "(...) La conservació, manteniment i vigilància dels edificis de titularitat local destinats a centres públics d'educació infantil, d'educació primària o d'educació especial" i,
- c) La Llei 8/2010, de 23 de juny, de règim local de la Comunitat Valenciana en l'article 33.3 o) que disposa com a competència pròpia dels municipis valencians participar en la programació de l'ensenyament i cooperar amb l'Administració educativa en la creació, construcció i sosteniment dels centres docents públics, intervindre en els seus òrgans de gestió i participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria; la conservació, manteniment i vigilància dels edificis i recintes dels col·legis públics d'educació infantil, educació primària i educació especial; cooperar amb l'Administració educativa en l'obtenció de solars per a la construcció de nous centres públics.

3 Resolució

Davant de tot el que s'ha exposat i de conformitat amb el que estableix l'article 33 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, formulem les consideracions següents a l'**AJUNTAMENT D'ALBAIDA**:

1. **RECOMANEM** que procedisca, si no ho haguera fet ja, a donar una resposta expressa i directa a l'escrit de l'AMPA de 04/10/2023, que aborde i resolga totes les qüestions plantejades i que se li notifique la resolució administrativa que s'hi adopte en la forma legalment prevista. Aquesta resposta s'haurà de fer en valencià, llengua oficial triada per l'AMPA per a relacionar-se amb aqueix ajuntament.
2. **RECOMANEM** que s'adopten aquelles mesures, si no s'hagueren adoptat ja, tendents al manteniment d'unes adequades condicions de salut i higiene, a fi de garantir la seguretat de l'alumnat, en l'espai escolar CEIP Elías Tormo.
3. **RECORDATORI DE DEURES LEGALS** quant a la col·laboració que han de prestar els poders públics; aquests estan obligats legalment a col·laborar amb el Síndic de Greuges en les seues investigacions, pel que fa a la remissió d'informes en la llengua oficial triada per la ciutadania per a relacionar-se amb l'Administració local, instructora de l'expedient objecte d'aquesta queixa, que en aquest cas és el valencià.
4. **ACORDEM** que ens remeta, en el termini d'un mes, segons preveu l'article 35 de llei reguladora d'aquesta institució, el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació de les consideracions que li realitzem i ens indique les mesures que adoptarà per al seu compliment o, si és el cas, les raons que estime per a no acceptar-les.
5. **ACORDEM** que es notifique la present resolució a la persona interessada, a l'Administració local i que es publique en la pàgina web del Síndic de Greuges.

Ángel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana